

Величка Настрадаинова

Подаръци и благодарности

Щастлив съм аз, че те обичам, но ти живееш е огледало.

Петър Анастасов

Младият, талантлив и вече твърде известен писател Матьо Матев влезе в клуба. Държането му трябваше да изразява нехайство и известна доза пренебрежение – и към благосклонните литературни критици, и към благоговеещите пред него дами. Огледа полупразния салон и тъкмо когато реши да се качи по стълбите, на терасата се появи видение.

Видението бе облечено в сивкава рокля, гарнирана с бели дантели.

„Красива ли е? – си зададе съвсем нелепия въпрос Матев. – Красива ли е? Не може да се определи. Като че е потънала в някакъв облак от ухания. По-скоро – около нея има... сияние...“

Матев се спря и я заразглежда като произведение на изкуството.

Тя стоеше неподвижно – досущ статуя, и само очите ѝ преброждаха салона, изглежда, търсеше някого. Усмихна се и се отправи към масата, където се беше разположила доктор Нели Жлебинска – известен психиатър, снаха на още по-известния професор Жлебински. Двете жени се целунаха и веднага се разбърбиха, като че едва са дочакали мига на срещата.

Матев много добре разбираше, че ще бъде излишен, но въпреки това се насочи към доктор Жлебинска и се поклони с подкупваща приветливост:

– Ще ви преча ли?

Нели Жлебинска, почитателка на писанията му, възропта:

– Това на мен ли го казваш? Сядай – и се обърна към непознатата. – Представям ти автора на „Два ярда спокойствие“ – Матьо Матев – а към Матев: – Това е певицата Марта Матева.

Матев галантно пое ръката на Марта и се опита да, я целуне, но тя ловко я изтегли и вместо нея му поднесе лявата си ръка:

– Дясната ми ръка я целува кой как свари. Я вие вземете лявата.

Матев се зачуди като комплимент ли да приеме това, или като подигравка. За всеки случай поде разговор със закачлив тон:

– Марта Матева? Рядко пее на нашите сцени поради постоянни ангажименти из цял свят, а когато е в България, не желае да стои в столицата и пребивава в родния си град...

– Не пребивавам, а живея – спокойно поясни Марта. – Но продължавайте, продължавайте... Какво още говорят за мен?

– С особено удоволствие разиграва диригенти и журналисти. Много толерантна към колегите си. Обича старинна музика и детски хорове. Своенравна. Неомъжена.

– А, виж, последното е вярно – радостно установи Марта.

Матев зае позата на прокурор и запита безмилостно:

– И защo не сте омъжена?

На Марта тая игра й хареса:

– Не ме щат. Никой не е дошъл да ми поиска ръката.

– Никой? – още по-мрачно продължи разпита Матев и като получи повторно потвърждение, провъзгласи: – Тогава аз искам ръката ви. Предпочитам лявата. И моля, помислете за изгодата, която ви дава мое-то предложение – няма да сменятe фамилното си име. Пак ще си останете Матева.

Марта изобрази дълбок размисъл, а Нели Жлебинска се намеси:

– Тук има нещо подозрително. Вие да не сте роднини? Като медицинско лице съм длъжна да ви предупредя за неприятните последиствия от браковете между родственици.

– Приемам всякакви последиствия – храбро заяви Матев.

А все още мислещата Марта загрижено каза:

– Аз съм малко бавно развиваща се. Не може ли да ми поискате ръката след една година?

Дотогава ще съм измислила отговора.

– Ще чакам до края на дните си – скръбно обеща Матев и попита дамите какво ще пият, защото келнерът отдавна стърчеше неподвижно зад гърба му и с удоволствие следеше разговора.

След като сервитьорът се отдалечи, за да изпълни поръчката, Марта допълни с печален тон:

– Дотогава, надявам се, ще се установи и дали е редно да встъпя в брак – нали е нужно медицинско свидетелство, че си здрав? А аз не се чувствавам добре напоследък и Нели трябва да се погрижи за мен.

– Какво ти е? – с подозрение запита доктор Жлебинска.

– Сънувам черно-бели сънища. Много лош признак. Винаги съм сънувала цветно. Отдавна е известно, че на човек сънищата трябва да са или черно-бели, или цветни. Щом има смяна, телевизорът (и тя почука главата си) е повреден.

– Да, права си – потвърди доктор Жлебинска. – Нужно е да се лекуваш. Като за начало ти препоръчвам петнайсет грама алкохол преди обяд – тя посегна към чашата си и снизходително погледна кафето на Марта.

– Аз заради едни сънища алкохоличка няма да ставам – твърдо отвърна Марта. – Пийте, трoвете се, пък аз ще се оплача на свежър ти и той ще ми даде едни хубави хапчета.

– Хапчета за цветни сънища още няма, но за всеки случай оплачи му се – я посъветва Нели. – Той много обича ти да му се оплакваш.

Матев се почувствува пренебрегнат. Намеси се, макар че съзнаваше нетактичността си.

– А какви сънища сънувате?

Марта просветна, около нея наистина се разнесе ухание.

– Сънувам най-вълшебните сънища на света. Никой не може да сънува като мен.

– А вие откъде знаете какво сънуват другите хора? – Това им личи! – радостно заяви Марта.

– Аз познавам кой какво сънува.

– Фантастично – престори се на изумен Матев. – И как го правите?

– Влизам в чуждите сънища и гледам. Например снощи вие сте сънували военен трибунал край страшни зелени водопади. Осъдили са някакъв капрал на смърт. А вие сте помогнали на този нещастник да избяга през непроходимите джунгли, задъхвали сте се от жегата и влагата, гонили са ви, ранили са ви, плавали сте по река с пробита пируга и тогава сте достигнали морски бряг, къща от червен камък всред палми, а от балкона една забулена жена ви е казала: „Никога не подценявай враговете си.“ Малко скучен сън. Като филм – холивудска продукция... Пък и нравоучителен. Съвсем... холивудска продукция – пренебрежително завърши Марта.

Матев, вече наистина изумен, я загледа със суеверен ужас.

Марта се усмихна тържествувачо като илюзионист след невидан фокус, а доктор Жлебинска снизходително потупа вцепенената от напрежение ръка на Матев и поясни:

– Има такива хора. Поетесата Анна Ахматова също е била от тях. А с „тайнствените“ способности на Мартичка аз се занимавам вече от половин година и се надявам...

– А, не се надявай! – я прекъсна Марта, – Не ща вече да съм ти бяла мишка и опитно зайче. Ако държиш останем приятелки, дай да пием кафе и да си приказваме.

– Добре, добре – сговорчиво се съгласи доктор Жлебинска.

Личеше, че несъгласието на Марта никак не нарушава изследователските ѝ планове.

Матев сякаш се съземаше след припадък. С доста обезкуражен глас попита:

– А вие... на вас какви сънища ви се вестяват?...

Марта се зарадва на въпроса като дете, което ще се похвали с играчката си.

– Много са интересни. Някога са малко страшни, но друг път са

весели... не ти е работа! Да се смееш насън, да се смееш... Снощи например гледах историята на котарака в чизми. Ама как е било наистина! Седяха Воденичарчето и Котаракът край реката, уловили риба, опекли я и вече я изяли.

Котаракът потърка с лапа мустаци и каза: „Благодаря, господарю, нахраних се. Сега е време да ти се отплатя.“ Воденичарчето зина, пък Котаракът се усмихна самодоволно и продължи: „Защо се чудиш, че ти говоря? Нали си виждал как говори гарванът на клисаря?“ „Е, да, ама гарван!“

– вика Воденичарчето. А Котаракът сумти: „Значи някаква си гарга има право да говори по човешки, а – ЕДИН почтен котак – не! Но ти май че се страхуваш от мен – уж чак сега забеляза Котаракът. – Изглежда, ме мислиш за ученик на сатаната. А аз съм по-благочестив от кой да е свещеник. Ако искаш, мога даже да целуна иконата, дето виси на шията ти.“ „Не, не! – размахва ръце Воденичарчето. – Ама че грях! Кой котак целува икони!“ „Не настоявам – завъртя опашка Котаракът. – Просто исках да ти покажа... Но ние впрочем имаме доста по-сериозна работа.

Трябва да помислим за бъдещето. Освен закуската, която ти така великодушно подели с мен, какво още имаш в торбата?“ „Наследството – се усмихна накриво Воденичарчето и показа потъмняла жълтица. – Голямо наследство: един котак и една жълтица.“ „И на мен не ми е приятно да си припомням тая толкова несправедлива делба: воденицата и три жълтици – на големия брат; магарето и две жълтици – на средния; котарака и една жълтица – на малкия... Но няма значение. Мислиш ли, че с жълтицата можем да купим нещо съществено?“ – се заусуква Котаракът. „Какво например?“ „Чизми, кадифен костюм и шапка с пера. За мен.“ „Я не се занасяй! – се ядоса Воденичарчето. – Най-напред говориш, после искаш да се облечеш като кралски паж...“ „Накрая ти ще си много доволен от всичко това – каза Котаракът. – Да вървим!“

Воденичарчето се потътри неохотно, като се питаше откъде му е дошло това чудо на главата.

После Воденичарчето стана зет на краля. Това е известно на цял свят, защото грамотният господин Перо разпространи тая история. И светът си чете и хич не се сеща, че в дъното на тая ми ти работа има нещо тъмно...

...Една тъмна кула и две странни същества, облечени в тъмни дрехи – кралският Звездоброец и слугата му. „Никой ли не ни чува, Каспар?“ – зашепна кралският Звездоброец. „Запълних ушите им със звън на насекоми. Говори спокойно“ – отвърна тоя, който минаваше за слуга

на Звездоброеца. „Никой ли не се съмнява в произхода и богатствата на нашия млад крал?“

„Отстраних всички мисли по тези въпроси.“ „А братята на Воденичарчето, тоест – на младия крал?“ „Пратих им вест, че е заминал в задморски страни. А той е обиден от несправедливата делба и няма да ги потърси.“ „Как се чувствава нашето малко чудо – Котаракът?“ „Мисля, че засега това добро животно е най-щастливото същество на земята, защото е запазило същността си, изпитва удоволствията си като котак, а съзнанието, което ние насадихме у него, му дава възможност да възприема света пълноценно. След нашето отпътуване той ще ни бъде отличен кореспондент. За да не буди съмнения, през няколко години ще сменя местожителството си и ще ни дава пълна информация. Така че нашата мисия на Земята е завършена. Струва ми се, можем вече да захвърлим човешкия си облик и да престанем да говорим. Толкова енергия се изразходва при това човешко общуване!“ Звездоброеца помълча и въздъхна съвсем по човешки: „Ти каза «енергия». А досега, зает с човешките проблеми, имал ли си случай да помислиш колко пехи енергия ще са ни необходими, за да се върнем на Схак?“ „Известно е – отвърна бързо този, който минаваше за слуга на Звездоброеца. – Сто и трийсет хиляди четиристотин и седем пехи.“ „А ние разполагаме едва със сто и трийсет хиляди триста и деветдесет пехи.“ „Не е възможно – каза слугата Каспар. – Там никой не греша в изчисленията.“ „Да, не греша. Но те не са искали ние да се върнем.“ „Не може да бъде. Мен ме чакат, а и тебе“ – се възмути Каспар. „Но Могъщия се страхува от нашите обединени сили. Решил е да се отърве от нас, като е изпуснал съзнателно в изчисленията енергията, необходима, за да сменим вида си с човешки. Като го попитаме след завръщането си как е станало това, той ще отговори, че не ни е задължавал да се превръщаме в хора. А как бихме ги опознали, ако им се явим в истинския си вид, прилични на техните зли духове?“ Каспар помълча, после предпазливо произнесе: „Но ти каза «като се върнем»!“ „Ще се върнем. И затова ми беше нужно цялото това представление с котаци и крале-воденичари. Нашето Воденичарче притежава невероятна жизнена енергия – за поне сто и петдесет години. Кой човек достига тази възраст? А и защо ще му е? Ние ще вземем от него липсващите ни петнайсет пехи.

Е, ще го лишим от половината му живот, но в замяна му дадохме кралство. Малко ли са шейсет години живот за един крал? Някои от поданиците му не достигат и трийсет“ – равнодушно обясни Звездоброеца. „Никаква власт не може да замести живота“ – възрази Каспар. „Но те

дават живота си за власт.“ „Да се възползваме от тяхната наивност, е недостойно. Няма ли други начини?“ „Нужна ни е енергия от мислещо същество, следователно изключваме силните животни. Ако съществото не притежава поне трийсет пехи енергия, то ще умре. На света има един-единствен човек, нашият млад крал, който е зареден с цели петдесет и две пехи. Те са му даже излишни“ – спокойно установи Звездоброец. „Не може ли да се вземе от много хора по малко?“ „Ще се разпилее толкова, колкото и ще съберем.“ „И все пак, казано на човешки език, това е кражба и полуубийство. А и по нашите закони е престъпление“ – с възмущение изрече Каспар. „Да, на това се е надявал Могъщия. Той знае, че ти никога не би станал престъпник. А не би позволил на мен да стана. И тъй прощавай, весела родино Схак! Ще доживеем вековете си на тая дрипава Земя.“ Тогава се дочу шумолене и Котаракът скочи от прозореца пред смаяния Звездоброец и слугата му. Свали шапка, направи поклон и рече: „Чух и разбрах. Много ви благодаря за подобрението, което сте ми направили. И се наемам да ви помогна.“ „Ти?“ – смутолеви Звездоброец. Каспар се покри със странни сребристи петна. Това се случва на жителите на Схак, когато са силно изненадани. „Ах, как пропуснах! Напълних със звън човешките уши, забравих, че този също мисли! И че съм го пуснал да мисли сам!“ Междувременно Котаракът бе успял да изчезне. Двамата в кулата се заобиколиха с някакво нечовешко мълчание. Слушаха далечен разговор. Между краля и Котарака.

Постепенно около тях трепна сияние, надигна се, освети сводовете, гъсти се, от гълъбово стана ярко лилаво... Каспар отиде към вратата и я отвори с поклон. Младият крал влезе, седна пред каменната маса и каза: „Котаракът ми разправи всичко. Е, добре, вземете част от силата ми, щом ще ви е от помощ!“ Звездоброец потъмня: „Ако това стане, ние ще ви лишим от половината ви живот“ „Знам – каза смело кралят, – но старостта е печална и не ми трябва.“ „Така мислите сега, защото сте млад. Когато остарееете, ще се чувствате ограбен и ще ни проклинате.“ Кралят се усмихна: „Едва ли“. „Нашата съвест не ни позволява да се възползваме от вашето лекомислие. Да извършим подобно нещо, ще е престъпление.“ „Че защо ще е престъпление? Вие няма да откраднете силата ми, аз ще ви я подаря. Най-накрая все трябва с нещо да ви се отблагодаря за престола и хубавата жена.“ Каспар и Звездоброец се спогледаха. А кралят продължи: „Нима там, във вашата страна, няма обичай да се приемат подаръци?“ От обясненията на котака кралят бе успял да разбере само, че силата му е нужна на чуждоземните, за да си идат у тях. Къде е това „у тях“, и през ум не му минаваше. Тогава Каспар коленичи пред

краля: „Да, кралю, там, у нас, никой не дава никому нищо даром. Там всички са много щастливи и неблагодарни. Вие тук живеете зле, но си и помагате. И затова, ако ти ме искаш, аз, кралю, ще остана тук и ще ти бъда верен поданик – после се възви към Звездоброеца. – Подарявам ти шейсет хиляди и двеста пехи. Можеш да заминеш веднага.“ Звездоброеца се взираше в Каспар: „Наистина ти не си способен на престъпление. Но аз мисля, че злото трябва да бъде унищожено даже и чрез зло. И затова ще се завърна на Схак на каквато и да е цена и ще се разплатя и заради теб.“ „Ако ви трябва злато, да ви дам“ – намеси се кралят. Той вземаше пехите за някакви монети. „Не! – Звездоброеца се поклони. – И ние понякога умеем да бъдем благодарни. – Обърна се към тъй наречения Каспар. – Ще взема само необходимото. Оставям на твое разположение шейсет хиляди пехи.“ Поклони се повторно до земята и бързо се отдалечи. Страхуваше се да не се зарази и той от човешко великодушие. А Каспар остана в двореца и се прочу като учен мъж и чудодееен лекар, който възкресява мъртъвци, изправя сакати и схванати и връща ума на луди. Кралят го засипа с титли и почести, но не се възползва от услугите му, защото не боледуваше никога и достигна здрав и бодър сто и шейсет години. Погребах го с кралски почести. Каспар вървеше след катафалката и мислеше: „Жалко. Ако си беше останал воденичар, щеше да живее не по-малко от сто и седемдесет години.“

Марта огледа зашеметената компания и лукаво прошепна:

– А котаракът е още жив. Само дето не носи чизми. Един такъв жълт котарак, с прекалено дълги мустаци и твърде присмехулно изражение.

– Остава да кажеш, че това е твоят собствен котарак – сломена измърмори доктор Жлебинска.

– Не. Много ги обичам, но не мога да си завъдя. Нали все пътувам. А този, Жълтият, ме наблюдава от поне две години. Разхожда се и наблюдава. Ама и аз го наблюдавам.

Матев имаше вид на сомнамбул:

– Но това, което ни изприказвахте, е цял фантастичен разказ за деца!

– Напишете го. Подарявам ви го – великодушно протегна длан Марта. И безпомощно изрече: – Ами сега, като трябва да вървя, пък не ми се става? – помълча и се надигна. – Няма как.

Довиждане.

Матев я изпрати до вратата, погледа след нея, върна се и поръча двойни дози алкохол за Нели и за себе си.

– Взе ли ти ума? – с гордост попита Нели.

– Изумителна е! – съгласи се Матев. – Откъде се взе?

– Е, не е паднала от небето – утеша го Нели. – Единственото необичайно нещо при появяването ѝ на света е, че майка ѝ я родила чак когато навършила петдесет и пет години. Преди това не ѝ се удавало...

– А баща ѝ?

– Той бил почти на петдесет и шест, но в това няма нищо изумително. Марта е много приятен човек, а странностите ѝ предизвикват у мен възхищение. Изследвам тайнствената ѝ способност, възможно е да достигна до интересни заключения...

– Иначе... е съвсем нормална, нали? – изгърва се Матев.

Доктор Жлебинска се разсмя:

– Абсолютно. Но, ако се влюбиш в нея, рискуваш да ми станеш пациент.

– Съгласен съм – непоколебимо заяви Матев. – Говорят, че твоео лечебно заведение бележи невероятни успехи.

– Как няма да говорят, като съм снаха на професор Жлебински и жена на толкова важен мъж?

Не, не, дано никога нямаш нужда от моята висококвалифицирана лекарска помощ. А що се отнася до Мартичка, не вземай думите ми на сериозно. И какъв мъж си ти, ако ще се изплашиш от странностите на една очарователна жена?

– Не се плаша. Готов съм „да вляза в боя“, както е речено, и няма да отстъпя, макар че съм уверен – тя не само мен е очаровала.

– Е, да, и тя като Кармен може да каже: „Имам поклонници дузина, но те не са по моя вкус“ – хитро подхвърли Нели Жлебинска.

– Това „повече разпалва моя гняв“, както пее граф Ди Луна – отвърна в тон Матев и разговорът им се прехвърли върху оперната музика, която и Жлебинска, и Матев обичаха, и завърши с признанието на Матев, че никога не му се е случвало да види Марта на сцена.

Жлебинска обеща да му намери билет за премиерата на „Принцеса Турандот“ и ... изпълни обещанието си.

Жестоката принцеса Турандот окончателно плени Матев и той, подобно на Калаф, реши да заложил главата си.

На следващия ден Марта получи букет с визитна картичка и покана за вечеря.

Матев очакваше, че изисканият му жест ще я трогне. Излъга се. Отговорът бе:

„Благодаря много. Не вечерям. Поканете ме на кафе следващия

месец, в единайсет часа.“

Матев люто се закани.

На първи следващия месец вдигна телефона, за да уточни мястото, където ще се пие това кафе.

Отговориха му, че Марта Матева е в Австралия и ще се върне на трийсет и първи този месец в шест часа сутринта.

Естествено е след нощен полет човек да спи през деня. Но Матев реши да бъде свиреп и никакви съображения да не го спрат. Точно в десет и трийсет той повтори поканата си.

Сънената Марта отвърна:

– Помня, помня, до единайсет часа има цял половин час.

Матев се въоръжи с търпение. Не се и надяваше Марта да дойде.

Но точно в единайсет тя се появи весела и блестяща и захвана да му разказва някаква история, в която действащите лица бяха духът Данхаш, джинът Канхаш, феята Бану, принц Ахмед и принцеса Бадрулбадур. После му изясни как стои въпросът с чудовищата Фафнер и Фазолт и с вълшебника Мерлин и си отиде, като го уведоми, че след два месеца ще го покани на концерт, където ще пее творби от съвременни автори.

Матев изтърпя и този срок, изтърпя и съвременните автори.

Следващата им среща се състоя след три седмици и премина много задушевно. Марта му отдели шест часа, държа се прилично и Матев реши, че е постигнал някакъв успех.

Но може би не трябваше да бъде толкова самоуверен.

Призори го събуди телефонен звън и сърдитият глас на Марта:

– Аз ти забранявам да ме сънуваш по този начин! Нахално е от твоя страна...

– Моля, почакай да си спомня какво сънувах – се опитваше да печели време Матев.

Марта не искаше и да чуе:

– Ако ще ме поставяш в компанията на разните твои дамички, хич не ме и сънувай!

В главата на Матев просветваше. Опита се да намери най-подкупващия тон:

– Но, мила моя Марта...

– Нито съм мила, нито съм твоя!

– Добре, не бъди мила, бъди само низходителна. Най-после сънуването има неконтролируема специфика...

– Какво, какво? Такива думички мен мама не ме е учила. Или ми говори на български, или – да преминем на италиански, френски,

испански, дори и на английски, ако щеш.

– За да намеря общ език с тебе, съм готов да изуча и хинди.

– Е, когато го изучиш, обади ми се – тропна слушалката Марта.

Матев се почуди какво да предприеме и направи най-разумното – стана, свари си кафе и в шест часа се обади на доктор Жлебинска:

– Ти си буден по това време! – изуми се тя.

– Да, благодарение на твоята очарователна Марта.

– По интонацията ти личи, поставяш „очарователна“ в кавички. Не си спал заради нея, това ли да разбирам?

– Засега не се мъчи да разбираш каквото и да е. Извини ме, че те безпокоя в такъв час, но зная, че започваш работа в седем, затова си позволих. И имам гореща молба – нека обядваме днес заедно.

Жлебинска през смях обеща, продължи да се смее и след като приключи разговора, каза на свекъра и на мъжа си:

– Надявам се, ще имам възможност да наблюдавам забавни ситуации.

– Мартичка и Матев? – въпросително вдигна вежди професор Жлебински. – Намирам, че е подходяща за него като интелект и темперамент.

А мъжът ѝ се вгледа в Нели с цялата си сериозност:

– Твърде млада си, за да сплетничиш, скъпа.

На това Нели мислено отвърна:

„И ти не си чак дотам стар, за да си толкова разсъдлив, скъпи.“

Любезно му подаде чашка кафе и го успокои:

– Вярваш ли, че имам склонност към подобни занимания?

Но, изглежда, и най-разумните жени имат склонност към подобен род занимания. Да не говорим за мъжете!

Разговорите на обяда доста напомняха сплетни. Поведението на Марта бе основно разнищено, на странностите ѝ бе дадено почти научно обяснение, но това, което встрещи Матев, бе въпросът на Нели:

– И в какъв срок ще се справиш с хинди?

– Какво? – заекна Матев.

– Не си въобразявай, че всичко ще мине за речено-казано. Ако ти не ѝ проговориш на хинди, няма защо да ѝ се обаждаш.

– А, не! Това не може да бъде! Жлебинска беше непреклонна:

– Не бих желала да те обезкуражавам, но тя държи на своите съвсем случайни обещания и изисква това и от другите.

Матев се взря, сякаш виждаше в далечината силуета на Марта, и

със спотаена закана произнесе:

– В такъв случай на единайсети май тя трябва да отговори на моето женитбено предложение.

– Дотогава има почти осем месеца. Ще можеш да научиш хинди – го насьрчи Нели.

– А тя отде знае хинди? – се интересува Матев.

– Тя? Хинди? Не е и чувала. Но се обзалагам, че ще го научи в най-кратък срок. Въобще тя е в състояние да отреже собственоръчно собствената си глава, за собствено назидание.

– Е, това вече е невероятно. Ти й приписваш някакви измислени качества. Такава жена не може да съществува.

– Но съществува – неумолимо напомни Нели. – И може би в момента изучава хинди.

– Ще видим – загадъчно каза Матев.

Не след дълго Матев потърси Марта по телефона, за да ѝ съобщи, че разказът му за фантастичния котарак в чизми е поместен в едно детско списание. Искаше да ѝ благодари за идеята и да я покани на среща, където да ѝ подари един брой от въпросното списание.

Марта отговори:

– Ап не کیا каха?

А на настойчивите му молби да не го побърква с тоя хинди, мрачно добави:

– Намасте, намаскар кхуда хавиз.

Матев бе включил магнетофон към телефона, за да записва гласа ѝ. Това му помогна после да разгадае, че го е попитала първо, (с известна доза презрение):

– Какво казахте? – и след това (с неприкрита досада): – Довиждане, всичко хубаво.

Матев не се стърпя. Обезпокои доктор Жлебинска в клиниката.

– Тя е луда – каза вместо поздрав. – Тя учи хинди.

– Да не би да искаш да я приберем тутакси? – със спокойна насмешка отвърна Нели.

– Няма да сгрешиш, ако го сториш – изръмжа Матев.

– Може би няма да сгреша, ако прибера и тебе – констатира Нели.

И си помисли, че не ще е лошо, ако се застъпи за него.

Но Марта с вид на сърдито дете прекъсна ходатайствата ѝ:

– Той първо да мисли, пък после да говори! Аз да не съм му някоя от неговите госпожички, дето припадат от възвишените му фрази?

– А ти заради една изгървана дума си готова да отровиш живота на човека!

– Тук вече грешиш – я спря Марта. – Никои не го е заставял да се трови.

– Не се прави на недочула. Много добре знаеш, че се е влюбил в тебе и вместо да си гледа сериозно работата, ходи като слънчасал заради капризите ти. И разбери най-последно: това не е кой да е! Това е писател с голям талант, който...

– Хич няма да му навреди на таланта, ако научи малко хинди – неотстъпчиво рече Марта и се интересува влияе ли далтонизмът върху психиката на човека.

Нели си каза наум: „Горкото момче“ и реши повече да не се меси в тези заплетени отношения, но не ѝ беше съдено да стои настрана. След около месец Марта я посети и доста обезпокоена ѝ съобщи, че Матев не е добре. Прекалявал с алкохола и сънувал тягостни сънища.

– Това на хинди ли ти го обясни? – усмихна се Нели.

– Че аз не говоря с него! – се засегна Марта. – Виждам го понякога от сцената. Напоследък имам много концертни изпълнения. Той седи в залата с печален вид, омотан от тези нещастни сънища.

– И как изглеждаха сънищата му? – уж невинно прояви професионалния си интерес Нели.

– Повечето са виолетови – лош знак. Вижда например мораво слънце, люляково-синкави дървета, които са го сграбчили като някакви невъобразими октоподи, заплели са го в уродливите си клонови смучат от него бели капки енергия; малки птичета червеношийки прелитат на ята, къпват слънцето, отнасят от него сребристи трохи, а то се гъне от болка, пък зад него по безкрайно пусто поле препуска огромен хибрид, между таралеж и хлебарка, вдига прахоляци с осем крака, трещи като моторетка и пее с пресипнало сопрано: „Бахут сукрий-й-я, бахут сукрий-й-я“...

– Бахут сукрия? Какво значи?

– „Много благодаря“.

– Моите поздравления! – навъсено отбеляза Нели. – Ако това е била целта ти, постигнала си я – побъркала си човека с твоя хинди.

– Но аз никога не съм му желала злото – опита да се защити Марта. – Аз дори не мисля, че ще живея толкова дълго, та да имам време да отхранвам неприязън. Нито пък мога да поддържам омраза. Ами да! Не ти ли се е случвало? Мразиш, мразиш някого, пък ти омръзне да го мразиш и си викаш: „Абе, и това нищожество е творение на природата, а

природата е толкова мъдра и велика, че не може да е създала чак толкова нищожество, което да заслужава да го мразиш до гроб“, и други подобни глупости ми идват в главата и... върви ги гони... – съвсем се заплете в своите философствувания Марта.

Нели загрижено мълчеше. Марта я загледа безпомощно и унило съобща: – Караш ме да се чувствавам виновна. Но какво да правя, като съм си такава една... Много добре разбирам, че всички хора не са еднакви, че повечето мозъци са направени за определена работа и ако някой ги кара да вършат нещо друго, те или отказват да действуват, или се разстройват. Често се питам също дали в определен момент правя най-доброто, което бих могла... или пиляя броените си часове...

– Престани да се оправдаваш по тоя нелеп начин – каза строго Нели. – Фактът е един и е налице – Матев се е влюбил в тебе, а ти му влияеш зле.

– Не е – въздъхна Марта. – Ако ме обичаше, щеше да дойде вчера.

– Къде да дойде?

– Стоях цели трийсет и пет минути, а той не дойде.

– Къде не дойде?

– Там, където стоях.

– Да не би да е станала грешка – да сте уточнили друг час?

– Какъв час? – се изненада Марта.

– Кога ви беше срещата?

Марта се възмути съвсем не на шега:

– Каква среща? Нали ти казах, че от месеци не говоря с него! Аз просто си седях, пиех кафе и го виках с мисълта си. Няма случай да съм „повикала“ човек, който ме обича, и той да не е дошъл. Само той – не! Ясно ли е?

– Доколкото схващам, ти използваш мозъка си като предавателна станция – с разбиране подходи към въпроса Нели. – Излъчваш сигнали и си сигурна, че те ще бъдат приети. Но, както сама изтъкна, в мозъчната дейност има различия. Ти например отговаряла ли си на повика на чужда мисъл?

– Не, разбира се. Не мога и да излъчвам, и да приемам едновременно!

– Ами тогава защо не допуснеш, че и неговият мозък излъчва? Че той също те е викал, а е липсвал приемникът?

– Ако беше влюбен в мен, все щеше да се намери някоя пролука в предаванията му. Все щеше той да се ослуша какво става с мен – приключи разговора Марта и си поиска чаша хладка вода, че от много

говорене гласът ѝ почвал да дрезгавее.

Но, изглежда, Матев по своему се беше вслушвал в мислите на Марта, защото след седмица един мъжки глас с доста неприятно произношение каза на Марта по телефона:

Намасте. Батаийе...

– Кийа? – радостно викна Марта и продължи на български. – Видя ли, че не е толкова мъчно!

– Хаан – мрачно потвърди Матев и се опита да скърпи някаква фраза, но тая фраза предизвика почти петминутен смях у Марта.

Матев потуши желанието си да хлопне слушалката и зачака с достойнство.

След като се насмя, Марта много сърдечно призна:

– Трогателен си. Трябва да те видя. Искам да ти подаря един сън...

– Само един ли? – тъжно промърмори Матев.

– А ти колко искаш? – уж делово се осведоми тя.

– Искам всичките ти сънища – набра смелост Матев.

Марта отново се развесели:

– А какво ще получа аз срещу толкова много сънища?

На Матев му се щеше най-сентиментално да признае:

„За тези сънища ще ти дам душата си.“ Но съобрази, че ако бъде по-въздържан, никак няма да му навреди. Забави думите си, за да може, ако долови несъгласие у Марта, да промени края на въпроса си:

– Не може ли да обсъдим покупко-продажбата на по-подходящо място?

За негова изненада Марта веднага назова две „подходящи“ места – Зоологическата градина и криптата на храма „Александър Невски“.

Матев прецени кое от двете предложения е по-неудобно за Марта... и срещата им се състоя пред клетката на ягуара.

Великолепната жълта котка следеше с презрително присвити очи представителите на великия човешки род. Матев поздрави и след кратко мълчание притеснено посочи с поглед ягуара:

– Какво ли си мисли за нас?

Марта като че ли беше по-склонна да отдаде вниманието си на ягуара, отколкото на човека.

Съзерцаваше звяра захласнато. След малко отвърна:

– Той ли? Казва си: „Я гледай какво угощение се разхожда отвъд оградата!“

Матев потръпна, като си представи, че Марта би могла да послужи

за следобедна закуска на хищника, и бързо я отведе. За негова чест трябва да се изтъкне, че не помисли за себе си.

Заведе Марта на място, където никакви ягуари, леопарди, лъвове, тигри, снежни пантери, степни барсове и тям подобни котки не биха могли да я досегнат и най-искрено ѝ обясни, че я обича.

Марта беше много поласкана. Каза:

– Благодаря.

Покрай тях мина цветарка.

Матев купи за Марта всички цветя заедно с кошницата и получи още едно:

– Благодаря.

Марта сложи в малкото джобче на сакото му една бяла роза, целуна го кратко и замайващо и видимо доволна от себе си, въздъхна:

– Вече няма да сънуваш таралежи с осем крака, нито заскрежени огледала.

Матев стисна челюсти, за да не изрече в раздразнението си:

„По дяволите! Пак ли си надничала в сънищата ми?“ Марта ласкаво докосна върха на ухото му и се оправда:

– Сънят беше много красив. Градината се губеше в седефена мъгла, от заскрежени те клони вееше такава самота, че огледалото в стаята ти започна да се покрива със скреж и ти напразно се мъчеше да го сгрееш с дъха си или да прорежеш с нокти малка зирка...

– Какво е това зирка? – сякаш се сепна Матев.

– Зирка е дупчица, през която можеш да съзреш нещо само с една зеница. Ти трябва да ги знаеш тия хубави и тайни думи, нали си писател?

– Защо да са тайни думите? – сякаш в просъница попита Матев.

– Знаят ги малко хора, а още по-малко са тези, които ги употребяват. Искаш ли да те науча на такива странни и тайнствени думи и мелодии? Защото повечето магии са изплетени и изковани от думи, звуци, знаци... Една магия поражда друга. Магия от звуци, измислена от един северен вълшебник, извикала духа на самотата и студа, и той подтикнал един тъжен българин да събере магията от думи:

Когато идеш там, полека ѝ кажи:
– Есенна мъгла градината скрежи
и той е сам...

Ти снощи чете стиховете на тоя самотен поет, засънува неговата

заскрежена градина, днес написа началото на една много хубава повест... а първата халка на тая дълга верига от магии е изковал от своята музика един северен магьосник, живял през минал век...

Матев чувствуваше как Мартиният глас го унася, помисли си: „Навярно така се пораждат магиите“ и за да не го омаят безвъзвратно Мартините думи, запита съвсем не на място:

– Отде знаеш, че повестта е хубава, щом още не е написана?

– И таз добра! – се възмути Марта. – Повестта отдавна си дремеше в твоя мозък и чакаше най-малкия полъх да я разтърси, за да се пукне обвивката ѝ, и тя да се търколи като узрял кестен.

– Може би знаеш и какъв ще бъде нейният край? – с прикрито недоверие каза Матев.

– Зная. Но ще си премълча, защото няма да ти е интересно, когато пишеш.

Матев подпря с длан челото си като човек, загубил всичките си надежди. После с усилие призна:

– Това е наказанието за моята самоувереност и за тая самонадеяна мисъл на Балзак, дето съм си я навил като синджирче и току я повтарям...

– „Не съзирам нито една жена, с която да пожелае да се преборя и да ме увлече в бездната“ – с монотонен глас произнесе цитата Марта.

– Това ми е наказанието – продължи Матев, вече престанал да се учудва на Мартините способности. – Може би съм си го заслужил. Съзрях жената, но тя е тук, за да усещам по-силно нейното отсъствие. Защото тя не е от този свят, защото... тя живее в заскрежено огледало...

– Ей – тихичко и предпазливо го прекъсна Марта, – ей, ти да не кажеш, че съм привидение.

– Наистина си привидение – с всичката си откровеност въздъхна Матев.

– Ами, тогава си отивам – каза Марта. – Нали на привиденията любимото им занимание е да се появяват и да изчезват. – И тя стана и се отдалечи с думите: – Отлитам аз, разтапям се в безкрайността... Ила-ликаа!

Матев, зашеметен, успя само да помисли: „Това, последното, май не беше казано на индийски.“

И пак минаха месеци. Матев чуваше във вечерните емисии за новите успехи на Марта и пишеше повестта си с особена увереност, въпреки че ежечасно мислите му отстъпваха пред някакви блянове. Той постоянно си представяше следващата среща с Марта. Често тези фантазии бяха

толкова абсурдни, че той сам се усмихваше стипчиво и си казваше:

„Е, е, не прекалявай!“

Защото из въображаемите срещи се мяркаха мавритански градини, пагоди, пирамиди (и египетски, и индиански), антични амфитеатри, северни сияния, та дори и галеоните на Великата армада и Родоският колос.

А срещата им се случи на тиха уличка, опустяла от следобедната сънливост на първите пролетни жеги.

Матев като че не вярваше на очите си, а Марта се усмихна отдалеч и вдигна ръка за римски поздрав:

– Аве, цезар! Привиденията те приветствуват! – дори не забави крачките си и отмина досущ прилична на привидение.

Чак след като тя се скри зад ъгъла, Матев изведнъж се сети:

„Утре е единайсети май. Утре тя въпреки всичко ще трябва да говори с мен.“

На единадесети май слънцето не изгря.

Е, не се скри в тъмни пещери, както се говори в старите приказки, но бе засенено от тежки облаци, които святакаха, трещяха и лееха сива стена от дъжд. На Марта и през ум не ѝ минаваше, че приближава обяд.

Тя се излежаваше блажено, радваше се на бурята и си тананикаше последователно две много различни по настроение песни, чиито думи бяха:

А он, мятежный ищет бури.
Как будто в бурях есть покой.

И:

Там, за краем непогоды
Есть блаженная страна,
Не темнеют небосводы
Не проходит тишина.

Това ѝ доставяше удоволствие, тя, сред прозевки и изтягания, уверяваше възглавницата си, че има блажена страна, където не тъмнеят небосводите... и тъкмо размисляше да стане или да се сгуши още по удобно, телефонът иззвъня и Матев тържествено напомни, че днес е единайсети май.

– Сигурен ли си? – отвърна Марта и продължи да си пее наум.

След като разбра, че Матев не се шегува, тя се обезпокои:

– Ами, как ще изляза в тази влага? Отпреди половин час ме боли ухото. И ако си намокря краката...

– Ще дойда да те взема с колата – прекъсна превземките ѝ Матев.

– В тоя потоп? Колата ти ще затъне...

– Ще доплавам върху надуваем дюшек – обеща Матев. – Пригответи се!

И наистина пристигна след около час, натовари я в колата си и потегли.

След като излязоха от града, Марта се сети да попита:

– Къде отиваме?

– Във вилата – осведоми я Матев.

– Че защо?

– Отвличам те – неумолимо каза Матев.

Марта се разсмя:

– Я ме върни! Няма от кого да получиш откуп.

– Не те отвличам за откуп според съвременната гангстерска мода, а според добрите традиции на миналите векове – и поясни: – Така, както Борей похитил Орейтия, а пък Аид – Персефона. В нашия фолклор също могат да се намерят подобни примери. Омръзна ми да чакам благоволенieto ти.

Марта обърна шапчицата си с хастара навън, нахлупи я като староремски юрист и провъзгласи:

– Вашето деяние, гражданино Матев, е противозаконно и вие ще бъдете осъден на доживотен затвор.

– Разбира се – съгласи се Матев, – но за да стане престъпното ми деяние известно на обществото, което ще го осъди, вие, гражданко Матева, ще трябва да излезете на свобода, а това едва ли ще успеете да сторите – и Матев без да намалява скоростта, се насочи към вратата на гаража, тя се вдигна току пред фаровете на колата и се спусна като гилотина след нея. Матев отвори колата, изнесе Марта, която скептично разглеждаше нещо зад рамото му, внесе я в хола на вилата и след като я закрепил върху модернистичния цветарник-люлка, постанови: – Ще стоиш тук, докато се съгласиш да станеш моя съпруга.

Марта хвана въжетата, които крепяха цветарника, опита да се залюлее и отговори:

– Тук не ми е никак зле.

И след миг щеше да бъде на пода между счупени керамики и цветя, ако Матев не беше я уловил с необикновена сръчност, страшно

изплашен и развълнуван.

Марта, разчувствувана като никога, опря чело до лицето му и тъжно рече:

– Защо да не ти стана жена? Знаеш ли колко те обичам? Но ми е жал за тебе. Много ще има да си патиш с мен.

И бедният Матев започна да си пати още на втория ден след сватбата им.

Станала-нестанала от постелята, още незакусила, Марта седна на прозоречната рамка, загледа зад оградата на съседската градина и заговори:

– Ето го. Намери ме. Ела по-близо де! Матев се опита да разбере на кого приказва жена му, но освен зелени морави и бели стени не забеляза нищо друго.

– Там е – посочи Марта. – В клоните на бъзовото дърво. Преструва се, че дебне врабци.

Най-сетне Матев съгледа едър жълт котарак.

– Пак се присмива – констатира Марта. – И на какво отгоре? Седнал снощи да ми се хвали, че виждал, чувал и знаел повече неща от мен. Можел да проследи развитието на всички живи същества – и се обърна направо към котарака: – А ти разбираш ли от изкуство? Можеш ли да пееш като мен?

Смаяният Матев се стареше да не добие недоумяващ вид.

Но Марта се сети, че той не схваща нищо, и се зае да му обяснява:

– Той – заканително поклати глава тя, като сочеше котарака – снощи дошъл насън да ми изтъква колко е по-велик от мен. Да, но аз съм такава, каквата съм по рождение, а него са го направили необикновен някакви чуждопланетници. „Да“ – съгласява се скитникът му със скитник, но и аз не съм била съвсем недокосната. Те, след като установили моите необикновени качества...

– Кои те? – се мъчеше да разбере Матев.

– Как кои? Онези, чуждопланетниците от Схак, от твоя фантастичен разказ за Котарака в чизми.

– Мартичка, чакай, моля ти се, да си натопя главата в студена вода!

– Няма защо да я топиш. От това повече ум няма да ти дойде. Ти само слушай внимателно, интелигентен човек си все пак.

– Благодаря – обидено смутолеви Матев и отиде все пак да си плисне няколко шепи вода.

Върна се, вгледа се в котарака /а той, изтегнат на клона,

невъзмутимо примижаваше срещу семейство Матев/ и каза на Марта: – Защо си развихряш въображението толкова рано сутрин? Слез на земята и вникни – това е котаракът на съседа, на пенсионирания аптекар Каспарян, добър, кротък и услужлив човек...

– Каспарян ли? – удиви се Марта. – А не ти ли говори нещо това име? – И тъй като Матев мълчеше, тя разочаровано му припомни: – Каспар, слугата на Звездоброеца, кой то остана на Земята. Ти откога го познаваш?

– Откакто се помня. Беше приятел на покойния ми баща и обичаше да играе шах с майка ми.

– А котарака? – продължаваше да разпитва Марта.

– Не знам – без да мисли, отговаряше Матев. – На Каспарян от време на време май му изчезват котараци... после той си купува други...

– И все оранжеви котараци взема, нали?

– Да. Какво от това? Обича оранжеви котараци, взема си...

– И им дава едно и също име – Балтасар! Щом чу името си, котаракът скочи на тревата, изправи се на два крака, а с предната си дясна лапа направи чудновато движение – като че сваляше въображаема шапка и поздравяваше с поклон по старинен маниер.

– Видя ли? – доволна вирна брадичка Марта, отговори на поклоната и заприказва почтително с котарака. – Много ми е драго да се запозная по-отблизо с вас, месер Балтасар, и да ви благодаря за това, с което сте ме надарили...

– Мартичка, не ми разигравай рано-рано етюди с дресиран котак – отегчено каза Матев и я прегърна. – Ела да закусим, после, ако искаш, ще те заведе на гости у Каспарян...

Но изпод клоните на бъзовото дърво се показа приветливо лице, бившият аптекар застана до оградата и свали бялата си шапка с жест, твърде подобен на котешкия поздрав:

– Добро утро, моето момче, добро утро, млада госпожо. Чух, че говорите за мен. Ще бъде ли нетактично от моя страна, ако още сега ви поканя да закусим заедно?

И семейство Матев седна да закусува с Каспарян и котарака.

Котаракът се държеше до немай-къде прилично поднасяше храната към устата си с лапичка, обръщаше учтиво към този, който приказва, и... само дето не вземаше участие в оживения разговор.

Марта и Каспарян се харесаха изведнъж, почнаха да се изясняват с някакви недомлъвки, а Матев се почувствува изолиран, протегна ръка и погали котарака. На свой ред котаракът вдигна лапа, съчувствено я

сложи върху рамото му и красноречиво въздъхна.

Матев преодоля стъписването си и попита Каспарян:

– Как ги дресиращ? Спомням си, когато бях малък, един от тях ми носеше изгубените играчки...

– С търпение и обич – се усмихна загадъчно Каспарян, а Марта съвсем съзаклятнически и хлапашки намигна на котака.

После стана дума, че Каспарян /заедно с котака/ скоро ще се изсели при роднини в Америка, защото бил вече стар и сам.

– Стар ли? – много весело повтори думите му Марта, когато те с Матев се прибраха у дома.

– И сам?

– Жена му почина, нямаха деца – поясни Матев.

– Никак не е стар. Само се преструва. Разполага с хиляди пехи! Обзалагам се, че малко след „заминаването“ му ще се чуе за неговата смърт, а след това, някъде из Индонезия или Аляска ще се появи млад юначага, на име Каспарян, с котарак, който се казва Балтасар. Събитията на Схак са взели добър обрат. Могъщия явно е обезсилен. Звездоброецът изпраща на Каспарян енергия, а той поддържа връзката със Земята, защото му доставя удоволствие да служи на Схак, но да живее тук и, доколкото може, да помага на човечеството...

– И какво още ще съчиниш на тая тема? – със снизходителна усмивка я прекъсна Матев.

– Аз му говоря безпределни истини... а той... Нищо, мисли си каквото ти се ще. Важното е, че аз съм под тяхна закрила.

– Да не си животно от изчезващ вид?

– Аз съм нещо още по-ценно – човек от изчезнал вид. Устройството на мозъка ми е необикновено, при това аз знам да използвам възможностите му и... само дето нямах „защита срещу глупаци“. Не мигай нарочно и предизвикателно. Известно ти е, че най-сложните електронни устройства имат система, която блокира действията им при некомпетентна намеса и така ги предпазва от повреждане. На това му викат „защита против глупаци“. А аз най-сложното устройство на света, което на всичко отгоре може и да пее, бях съвсем беззащитна! Каспар и Балтасар ме наблюдаваха /отдавна аз ги усещях/ и преди да ме оставят да действувам сама, ми дават най-големия подарък – неприкосновеност. На мен ми предстои да попадам в най-необичайни положения, а тази защита ме прави неуязвима. Ще видиш. Отсега ще има да се случват... разни случки с мен... Ох...

Увлечена в речта си, Марта стъпи в рохкавата пръст край цветята и

докато Матев успее да я задържи, тя се облегна върху розов храст, мъжът и с мъка я освободи от бодлите, а тя вдигна силно издрасканата си ръка и невъзмутимо продължи, като бършеше кръвта с кърпичка:

– Неуязвимият човек е готов на всякакви подвизи, като Ахил, като Зигфрид...

– А геройство ли е да вършиш подвизи, след като знаеш, че си неуязвим? Лично аз не уважавам застрахованите герои от божествен произход и с оръжия, изковани от боговете.

Матев доведе жена си до домашната аптечка и се зае да я лекува, Налепи я с разни пластири, целуна подред пръстите ѝ и се опита да я похвали:

– Но ти си истински герой. Търпиш болки безропотно... и едва ли си неуязвима, щом и цветята могат да те нараняват.

– На мен, Матю, ми е дадена защита срещу глупаци, а не срещу рози. Нали не трябва да ти разяснявам, че глупаците са много по-опасни от розите, защото розите бранят своята цялост, а глупаците не се бранят, а нападат и са готови да унищожат всичко, което не се вмести в рамките на тяхната глупост.

Отвъд разтворената врата на преддверието се зачуха ръкопляскания:

– Браво, Мартичка, браво! Чудесна реч произнесе, само не разбрах за каква защита против глупаци става дума.

– Нели! – викна Марта и изтича да посрещне приятелката си.

Доктор Жлебинска поднесе поздравления и подаръци, а огромния букет от рози задържа, и нареди:

– Дайте ваза и вода, сама ще се погрижа за цветята, макар че са съвсем безопасни, оранжерийни.

После изслуша с любопитство Мартините предположения относно Каспарян и котарака и се надигна от креслото:

– Я, моля, разведи ме из градината и, ако може, покажи ми гоя котарак.

В това време влезе Матев с бутилка и чаши в ръка. Поднесе аперитив и помоли: – Хайде да оставим тези фантазмагории поне днес. Марта така настойчиво ми внушава измислиците си, че понякога се чувствавам като участник в експеримент, за чийто добър край никои не гарантира. Марта много сериозно, отвърна:

– Може би имаш право. Може би не Нели, а този Каспарян си прави с мен опити, срещнал ни е, накарал ме е да се влюбя в тебе...

– А, не, не! – запротестира Матев. – Това е непоносимо!

– Не можеш да ме понасяш още отсега? – нежно и съкрушено рече Марта.

Матев потърси с очи помощ от Нели Жлебинска, но тя се усмихна коварно:

– Ти пък защо не поискаш от бившия аптекар чудодейно средство, което дарява търпение?

Като в лош стар филм с призрци някой почука на рамката на отворената врата, появи се Каспарян. След като му представиха Нели, той с най-благодарна усмивка подзе:

– Без да ща, чух последните ви думи, мила госпожо доктор. И в разговор мога само да ви уверя, че моето добро момче Матьо няма нужда от еликсира на търпението, защото притежава нещо много по-силно – любов. Любовта дава и сила, и търпение, и... да изреждам ли всички добродетели, които носи любовта? – И я погледна по детски закачливо. – А дали на вас да не подаря прастарата рецепта на търпението, една от тайните рецепти, останали от великия Авицена? При вашата работа... може да ви послужи...

И Каспарян спокойно каза:

– Балтасаре, донеси я.

Няколко минути минаха в мълчание, различно за всички. Марта тържествуваше, Матев притеснено наливаше аперитив с лед, доктор Жлебинска разглеждаше стария аптекар, като се стараеше настойчивостта ѝ да не изглежда обидна, а Каспарян безгрижно разклащаше течността в чашата си и се вслушваше в звъна на ледените късчета.

Чу се меко тупване. От прозореца зад гърба на Жлебинска скочи котаракът Балтасар, захапал пръчица от слонова кост.

Оказа се, че това е тънка тръбичка. От нея Каспарян извади много добре запазено късче хартия и го подаде на доктор Жлебинска.

Тя го зачете и вдигна глава:

– Но то е написано на непознат език.

– Ах, мила госпожо доктор – отвърна Каспарян, – за търпението и за любовта няма непознати езици, ни писмена. Имайте търпение, имайте любов и всичко непознато ще бъде във ваша власт на вашите услуги.

– На вашите услуги! – повтори многозначително котаракът Балтасар и се поклони изискано пред доктор Жлебинска.

Тя онемя.

А Каспарян галено му се скара:

– Ах, Балтасар, ах, Балтасар! – и бащински прегърна Нели. – Не предполагам, че ще ви изплаша. Никога ли не ви се е случвало да

срещнете венрилог, тоест човек, който умее да говори със затворена уста? На младини бях избягал от моето почтено семейство, за да скитам с един пътуващ цирк. Оттам научих да правя доста чудеса – и той обгърна с ласкав поглед всички – и трябва да ви призная, мои мили хора, че повечето от чудесата са съвсем прости, стига човек да знае езика на чудесата.

– Езикът на чудесата! – с тайнствен глас напомни котаракът Балтасар, покачи се на Мартините колене и замърка като всеки добър, нормален котак.

КРАЙ

© 1989 Величка Настрадаинова

Сканиране, разпознаване и редакция: Преслава, 2008

Издание:

Величка Настрадаинова. „Невероятната Марта“, НФ разкази, изд. „Отечество“, София,
1989

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2805>]